

Transect-rapport 2705

**Reeuwijk, Raadhuisweg
Gemeente Bodegraven-Reeuwijk (ZH)**

Archeologisch bureauonderzoek (BO)

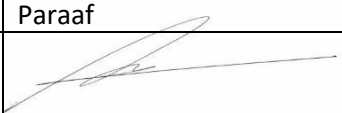
transect

ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK ► ADVIES

Auteur	Drs. T. Nales
Versie	Conceptversie
Projectcode	20010060
Datum	07-04-2020
Opdrachtgever	HzA Stedebouw & Landschap b.v. Achterstraat 26a 1621 GH Hoorn
Uitvoerder	Transect Overijsselhaven 127 3433 PH Nieuwegein
Onderzoeksmelding	4826201100
Bevoegde overheid	Gemeente Bodegraven-Reeuwijk
Adviseur bevoegde overheid	Omgevingsdienst Midden Holland (ODMH)
Beheer documentatie	Transect, Nieuwegein
Voorblad	Plantekening Voorontwerp (bron: HzA)

Autorisatie		
Naam	Datum	Paraaf
Drs. A.A. Kerkhoven (Senior archeoloog)	10-04-2020	

ISSN: 2211-7067

© Transect, Nieuwegein

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers.

Transect aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Samenvatting

In opdracht van HzA Stedebouw & Landschap b.v. heeft Transect in april 2020 een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd in een plangebied aan de Raadhuisweg in Reeuwijk (gemeente Bodegraven-Reeuwijk). Het archeologisch vooronderzoek bestaat hier uit een Archeologisch Bureauonderzoek (BO). De vraagstelling van deze onderzoeken is het specificeren van de archeologische verwachting van het plangebied.

Uit het archeologisch bureauonderzoek blijkt dat voor het plangebied een lage archeologische verwachting geldt op het aantreffen van (nederzittings)resten uit de periode Midden-Neolithicum tot en met de Nieuwe tijd. Deze verwachting is zowel gebaseerd op de landschappelijke ligging van het plangebied in een rivierkomgebied als het ontbreken van historische elementen op topografisch kaartmateriaal. De verwachtingswaarde die vanuit de gemeentelijke verwachtingskaart is toegekend, lijkt daarmee bevestigd. De aanwezigheid van resten uit het Paleolithicum tot het Midden-Neolithicum is binnen dit kader buiten beschouwing gelaten. In het plangebied zijn namelijk naar verwachting oeverafzettingen en dekzandafzettingen aanwezig, die in potentie bewoonbaar kunnen zijn. Deze bevinden zich echter respectievelijk rond 6,0 en 9,75 m -Mv, hetgeen gebaseerd is op een geologische boring vlakbij het plangebied. Vanwege de grote diepteligging, de geringe oppervlakte (1092 m²) en de beperkte ingrepen op die diepte in het gebied (heipalen) is het effect binnen deze planvorming op dit niveau beperkt.

Advies

Op basis van de resultaten van het bureauonderzoek bestaat er in archeologisch opzicht geen bezwaar tegen de voorgenomen werkzaamheden. Er wordt geadviseerd geen aanvullende maatregelen te treffen. Het terrein is daarmee vanuit archeologische optiek geschikt voor de toekomstige inrichting. Wel geldt, dat op het moment onverhoopt toch archeologische zaken worden aangetroffen, een wettelijke meldingsplicht conform de Erfgoedwet 2016, artikel 5.10 en 5.11, deze vondsten te melden bij de bevoegde overheid (gemeente Bodegraven-Reeuwijk).

Bovenstaande vormt een advies. Op grond van de resultaten van het rapport en het advies zal de bevoegde overheid (de gemeente Bodegraven-Reeuwijk) een besluit nemen over de daadwerkelijke omgang met eventueel aanwezige archeologische waarden binnen het plangebied.

Inhoud

1.	Aanleiding	1
2.	Aard en doel van het archeologisch vooronderzoek	2
3.	Afbakening van het plan- en onderzoeksgebied	3
4.	Planvorming en consequenties toekomstig gebruik	5
5.	Beleidskader	6
6.	Landschap, geomorfologie en bodem	7
7.	Archeologische verwachting en bekende waarden	10
8.	Historische situatie, huidig gebruik en bodemverstoringen	11
9.	Gespecificeerde archeologische verwachting	17
10.	Conclusie en Advies	18
11.	Geraadpleegde bronnen	19
	Bijlage 1: Archeologische verwachtingskaart van de gemeente Bodegraven-Reeuwijk	21
	Bijlage 2: Stroomruggen	22
	Bijlage 3: Geomorfologie	23
	Bijlage 4: Hoogtekaart	24
	Bijlage 5: Bodemkaart	25
	Bijlage 6: Archeologische informatie	26

1. Aanleiding

In opdracht van HzA Stedebouw & Landschap b.v. heeft Transect¹ in april 2020 een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd in een plangebied aan de Raadhuisweg in Reeuwijk (gemeente Bodegraven-Reeuwijk). De aanleiding voor het onderzoek vormt de aanvraag van een omgevingsvergunning voor de sloop en nieuwbouw van woningen in het plangebied.

In het plangebied geldt in het gemeentelijk beleid een VAW3 (te Verwachten Archeologische Waarde 3, bijlage 1). Vanwege deze aanduiding is een archeologisch onderzoek verplicht bij bodemingrepen dieper dan 40 cm en plangebieden groter dan 25.000 m². Aangezien in het plangebied, dat een omvang heeft van 3457 m², bodemingrepen gepland zijn die dieper reiken dan 40 cm, is een archeologisch onderzoek noodzakelijk ter onderbouwing van het plan.

Het onderzoek is uitgevoerd in overeenstemming met de eisen van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), versie 4.1.

---

¹ Transect b.v. voldoet aan de eisen zoals gesteld in de kwaliteitsnorm 'BRL SIKB 4000', versie 4.1, en is gecertificeerd door middel van een procescertificaat. Transect b.v. is certificaathouder van de volgende protocollen: 'KNA Protocol 4001 Programma van Eisen', 'KNA Protocol 4002 Bureauonderzoek', 'Protocol 4003 Inventariserend Veldonderzoek, variant Overig', 'Protocol 4003 Inventariserend Veldonderzoek, variant Proefsleuven' en 'Protocol 4004 Opgraven', en staat geregistreerd bij het RCE en de SIKB.

2. Aard en doel van het archeologisch vooronderzoek

Om de archeologische waarde van het plangebied te kunnen bepalen is gekozen voor een bureauonderzoek (BO). Het doel van het archeologisch bureauonderzoek is het specificeren van de archeologische verwachting. Dat wil zeggen het aan de hand van beschikbare en nieuwe informatie over de archeologie, cultuurhistorie, geomorfologie, bodemkunde en het grondgebruik definiëren van de kans dat binnen het plangebied archeologische resten aanwezig kunnen zijn.

Het bureauonderzoek is uitgevoerd conform protocol 4002 van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie, versie 4.1 (KNA 4.1). In dit kader is onder andere het centraal Archeologisch Informatiesysteem (Archis) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) geraadpleegd, waarin Archeologische MonumentenKaart (AMK) en de Indicatieve Kaart Archeologische Waarden (IKAW) zijn opgenomen. Aanvullende (cultuur)historische informatie is verkregen uit divers voorhanden historisch kaartmateriaal. Om inzicht te krijgen in de opbouw en ontwikkeling van het landschap zijn onder andere de bodemkaart en beschikbaar geomorfologisch kaartmateriaal geraadpleegd. Deze informatie is aangevuld met relevante informatie uit achtergrondliteratuur.

Het resultaat van het archeologisch bureauonderzoek is een rapport met een conclusie voor wat betreft het risico dat eventueel aanwezige archeologische waarden in het plangebied worden verstoord als gevolg van de voorgenomen bodemingrepen. Aan de hand hiervan wordt een advies met eventuele vervolgstappen geformuleerd. Met het rapport kan de bevoegde overheid een beslissing nemen in het kader van de vergunningverlening. Het rapport bevat, waar mogelijk, gegevens over de aan- of afwezigheid, diepteligging, aard, omvang, ouderdom, gaafheid, conservering en (relatieve) kwaliteit van archeologische waarden.

3. Afbakening van het plan- en onderzoeksgebied

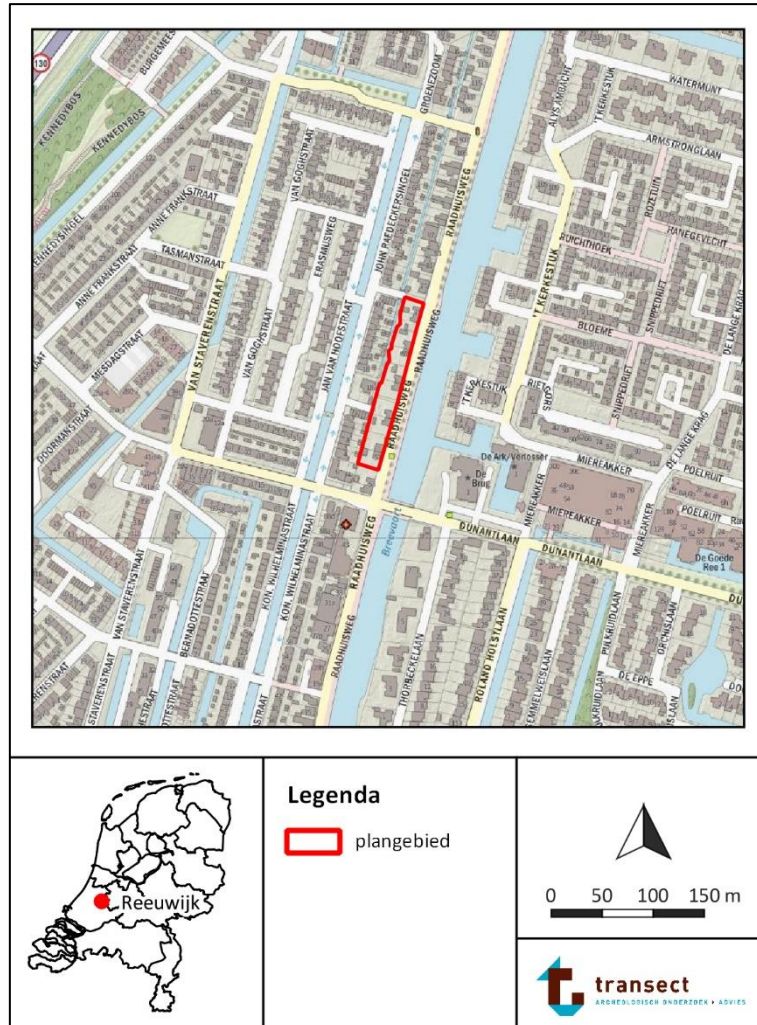

Gemeente	Bodegraven-Reeuwijk
Plaats	Reeuwijk
Toponiem	Raadhuisweg
Kaartblad	31C
Centrumcoördinaat	109.434 / 451.152

Binnen het archeologisch bureauonderzoek is onderscheid gemaakt in het plangebied en het onderzoeksgebied. Het plangebied is het gebied waarin de geplande bodemingrepen zullen plaatsvinden. Het onderzoeksgebied omvat het plangebied en een deel van het direct omringende gebied en wordt bij het onderzoek betrokken om tot een beter inzicht te komen in de archeologische, (cultuur)historische en bodemkundige situatie in het plangebied. Het onderzoeksgebied beslaat in dit geval een straal van circa 500 meter rond het plangebied.

Het plangebied omvat een serie woonhuizen aan de Raadhuisweg 57-73 in Reeuwijk-Brug (gemeente Bodegraven-Reeuwijk). De ligging van het plangebied is weergegeven in figuur 1. Kadastraal omvat het plangebied de percelen RWK02 Sectie B nummers 2541, 2542, 2543, 3704, 3705, 2675, 2676, 2677, 2678 en 3707. De begrenzing wordt in het noorden gevormd door het Tasmanpad en in het oosten door de Raadhuisweg. De overige begrenzing bestaat uit de omtrek van de voorgenomen plannen op deze kavels, te weten de sloop van de woningen en de realisatie van een drietal appartementencomplexen. Het plangebied heeft een omvang van circa 3457 m².

Figuur 1: Ligging van het plangebied (met rode lijnen aangegeven).

4. Planvorming en consequenties toekomstig gebruik

Kader	Aanvraag omgevingsvergunning
Oppervlakte plangebied	3457 m ²
Planvorming	Sloop 10 woningen Nieuwbouw 3 appartementencomplexen
Omvang verstoringen	760 m ² sloop 1092 m ² nieuwbouw
Bodemverstorende werkzaamheden	Graafwerkzaamheden, heiwerkzaamheden
Diepte verstoring	Onbekend

Het voornemen bestaat om in het plangebied de bestaande 10 woningen in het gebied te slopen en te vervangen door een drietal appartementencomplexen. De drie complexen zullen ieder 10 appartementen bevatten. Een inrichtingstekening van de toekomstige situatie is weergegeven in figuur 2. Het plan bevindt zich echter nog in de voorontwerpfase; het is zodoende onbekend in hoeverre in het plangebied bodemingrepen nodig zullen zijn. Wel bestaat er de verwachting hiertoe, aangezien er gesloopt zal worden (760 m²), nieuwe bouwputten zullen worden gegraven (1092 m²) en zal worden geheid. Hierbij zullen eventueel aanwezige archeologische waarden zullen worden aangetast.

5. Beleidskader

Onderzoekskader

Beleidskader

Aanvraag omgevingsvergunning

Erfgoedverordening Bodegraven-Reeuwijk

In 1992 heeft Nederland het Europees Verdrag inzake de bescherming van het archeologisch erfgoed ondertekend; ook wel het Verdrag van Malta of Valletta genoemd, naar het eiland en de plaats waar het is ondertekend. Het Verdrag is in 1998 geratificeerd en op 1 september 2007 via de Wet op de Archeologische Monumentenzorg (Wamz) geïmplementeerd. De Wamz is een wijzigingswet en omvat een wijziging van de Monumentenwet 1988, de Wet Milieubeheer, de Ontgrondingenwet en de Woningwet, op grond waarvan overheden onder andere bij bodemingrepen verplicht rekening moeten houden met het behoud van archeologische waarden. Sinds juli 2016 (Erfgoedwet) is het behoud en beheer van het Nederlandse erfgoed geregeld door één integrale Erfgoedwet. De omgang met archeologie in de fysieke leefomgeving zal in de nieuwe Omgevingswet worden geregeld, die in 2021 in werking zal treden.

Het archeologiebeleid van de gemeente Bodegraven-Reeuwijk is vastgelegd in de Erfgoedverordening Bodegraven-Reeuwijk 2019, die direct gekoppeld is aan de archeologische verwachtings- en beleidskaart van de gemeente. Het plangebied ligt volgens de verwachtingskaart in een restontginning, die is aangelegd in de periode 1220-1300. Op de beleidskaart is aan deze verwachting een beleidscategorie gekoppeld. Hierop is het aangeduid als een VAW3 (te Verwachten Archeologische Waarde 3), hetgeen gelijk staat met een lage archeologische verwachting.

6. Landschap, geomorfologie en bodem

Archeoregio	Hollands veen- en kleigebied
Geomorfologie	Bebouwd gebied
Maaiveld	1,7 m -NAP
Bodem	Koopveengronden
Grondwater	Bebouwd (III)

Landschap

De omgeving van Reeuwijk, met inbegrip van het plangebied, ligt in het Midden-Nederlandse rivierengebied in het stroomgebied van de Rijn (Berendsen, 2005). Reeds in het midden van de laatste ijstijd (het Weichselien, vanaf 50000 tot 15000 jaar geleden) maakte dit gebied deel uit van een brede riviervlakte, waarbinnen de riviergeulen in een verwilderd (“vlechtend”) patroon verspreid lagen. Door deze geulen werd grof zand en grind afgezet, dat geologisch gezien wordt gerekend tot de Formatie van Kreftenheije (De Mulder e.a., 2003). De aanwezigheid van grof zand en grind wijst op hoge stroomsnelheden en sterke variaties in de (piek)afvoer (als gevolg van grote hoeveelheden (smelt)water). Op andere momenten lag de bedding van de riviervlakte langere perioden droog. Vanuit de drooggelegen vlakte kon fijner rivierzand door sterke winden worden verstoven, dat vervolgens langs de randen van de riviervlakte tot afzetting kwam. Daar konden op grote schaal rivierduinen ontstaan en werd dekzand afgezet (Berendsen en Stouthamer, 2001).

Vanaf 15.000 jaar geleden begon dit beeld enigszins te veranderen aangezien toen het klimaat geleidelijk verbeterde. In eerste instantie was sprake van enkele relatief kortdurende warmere perioden (respectievelijk het Bølling- en Allerød-interstadiaal, 15900 tot 15000 v. Chr. en 13900 tot 13300 v. Chr.). Gedurende deze oplevingen nam de vegetatie toe en werd de afvoer van rivierwater beter verdeeld. De riviergeulen begonnen te kronkelen (meanderen) en sneden zich in in de riviervlakte, waardoor langzamerhand een rivierdal ontstond. In het dal werd tijdens overstromingen zogenaamd “Hochflutlehm” afgezet, ook wel bekend als het Laagpakket van Wijchen (De Mulder e.a., 2003; Bennema en Pons, 1952). Pas vanaf 10000 jaar geleden, in het Holoceen, zette de verbeterde klimaatsomstandigheden definitief door, waardoor de toenemende vegetatie de verstuingen van rivierzand aan banden legde en de oevers van de rivieren door de alsmaar kleiner wordende verschillen in afvoer stabiliseerden. Door de stabiele oevers traden de rivieren alleen nog bij hoogwater buiten de oevers. De klei, die toen bij hoogwater buiten de rivieren werd afgezet, wordt eveneens gerekend tot het Laagpakket van Wijchen.

Aan het begin van het huidige geologische tijdvak, het Holoceen (10.000 jaar geleden tot heden) trad een sterke verbetering in het klimaat op, waardoor de gemiddelde jaartemperaturen begonnen te stijgen. Dit leidde tot een grootschalige afsmelting van het landijs, waarbij de vrijgekomen hoeveelheid smeltwater wereldwijd zorgde voor een sterke zeespiegelstijging. Met de stijging van de zeespiegel steeg in Nederland ook het grondwater, dat als het ware landinwaarts werd “opgestuwd”. Hierdoor kon het dekzandlandschap geleidelijk verdrinken. Er ontstonden zoetwatermeren en moerassen, waarin op grote schaal veenvorming optrad op de oude rivierafzettingen (Basisveen Laagpakket, de Mulder e.a., 2003). De zich insnijdende meanderende rivieren gingen onder invloed van een voortdurend stijgende zeespiegel in het Holoceen over in accumulierende meanderende rivieren, die meermalen hun loop verlegden en daardoor verschillende stroomgordels ontwikkelden. Hierdoor vond in het grootste deel van het rivierengebied afzetting plaats van zand (beddingafzettingen),

zandige klei (oeverafzettingen) en zware klei (komafzettingen). Buiten deze stroomgordels bleef zich ongehinderd veen vormen.

Ter plaatse van het plangebied staan op basis van de paleogeografische kaart van Cohen e.a. (2012) twee voormalige rivierlopen ingetekend. De ligging is weergegeven in bijlage 2. Het betreft de Zuidplas en de Waddinxveen stroomrug, die respectievelijk actief zijn geweest tussen 6000-5300 v. Chr. en 5300 v. Chr. en 4700 v. Chr.. De Zuidplas vormde de oorspronkelijk oudste loop van de Rijn in het gebied. De Waddinxveen stroomrug ontstond als gevolg van een rivierverlegging nabij Gouda en vormde een afsplitsing van de Zuidplas en Gouderak stroomrug in noordwestelijke richting. Cohen e.a. (2012) beschrijft echter wel dat de facies van de rivier sterk beïnvloed zijn door de gevolgen van getijde en dat de rivier abrupt eindigt in een estuarien bassin, waar zich een subaquatische delta heeft kunnen ontwikkelen (nabij Delft). Uiteindelijk nam de rivierinvloed in het gebied af als gevolg van een grootschalige rivierverlegging bij Wijk bij Duurstede. De rivierafvoer van de Rijn is vanaf toen hoofdzakelijk via Utrecht en Woerden afgevoerd en daar afwaterde op een zeegat bij Leiden. Hierdoor verlandde de Waddinxveen stroomrug en uiteindelijk begraven werd onder veen.

Het plangebied lag echter wel in de randzone van de invloedssfeer van de nieuw gevormde rivier, waardoor langs de randen onder invloed van hoge tij krekens (Berendsen en Stouthamer, 2001). Langs deze krekens konden kleine, relatief hoger gelegen oeverwallen tot ontwikkeling komen, die hoofdzakelijk bestonden uit zandige klei (Eilander e.a., 1970). Deze oevers vormden vermoedelijk toen aantrekkelijke locaties voor bewoning, aangezien in het Utrechts-Hollandsveen onder meer langs de Oude Rijn sporen van nederzetting uit het Neolithicum op deze oeverafzettingen zijn teruggevonden (Diependaele en Drenth, 2010). In de omgeving van het plangebied zijn vooralsnog dergelijke krekens onbekend. Na het Subboreaal (grootweg vanaf het Midden-Neolithicum, circa 5000 jaar geleden) zwakte de stijging van de zeespiegel af, waardoor zich voor de kust strandwallen vormden. Deze strandwallen beschermden het achterland tegen overstromingen vanuit zee, waardoor een relatief rustig en vochtig milieu kon ontstaan. De aanhoudende stijging van het grondwater zorgde daarbij opnieuw voor uitgebreide vorming van veen, dat geologisch gezien tot het Hollandveen Laagpakket wordt gerekend (de Mulder e.a., 2003). Het veengebied werd daarbij doorsneden door kleine veenstroompjes als de Meije en de Oude Bodegrave en ondervond tot aan de Middeleeuwen toe weinig landschappelijke verandering.

Geomorfologie, geologie en Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN)

Op de geomorfologische kaart van Nederland ligt het plangebied in bebouwd gebied. Zodoende is geen natuurlijke landschapsvorm aan het plangebied toegekend. Op basis van de kaartenronden rondom het plangebied lijkt het plangebied in een ontgonnen veenvlakte te liggen, al dan niet bedekt met klei (kaartcode 1M81yk, bijlage 2). Dit komt ruwweg overeen met de informatie van de Landschapskaart van de gemeente, waarop het plangebied in een rivierkomvlakte ligt. Volgens de Landschapskaart bevindt zich tevens in de ondergrond een pleniglaciale dekzandvlakte (bijlage 3). Dit laatste lijkt echter niet helemaal te kloppen. Volgens de geologisch-geomorfologische kaart van het rivierengebied bevinden zich, zoals hierboven reeds beschreven, in de ondergrond van het plangebied afzettingen van twee oude stroomruggen. Volgens Cohen e.a. (2012) liggen hier zowel bedding- en oeverafzettingen van de Zuidplas stroomrug als die van de Waddinxveen stroomrug. De Zuidplas stroomrug is in het gebied actief geweest in de periode 6000 tot 5300 v. Chr., de Waddinxveen stroomrug opvolgend in de periode 5300 tot 4700 v. Chr.. Beide stroomruggen zijn fossiele voorlopers van de Rijn uit het Mesolithicum. De oevers van deze voormalige rivieren vormden in een relatief laag en vochtig landschap de meest hoger en droger gelegen terreindelen. Hierdoor waren ze in theorie geschikt voor bewoning in het Mesolithicum tot het moment deze oevers onder veen begraven zijn geraakt. Wanneer dit is, is niet bekend, maar vermoedelijk zal dit in de loop van het Neolithicum zijn

gebeurd. Toen is de rivierinvloed de omgeving van Reeuwijk gestopt en heeft de Rijn haar water via Utrecht afgevoerd (rond 4450 v. Chr., de begindatum van de Werkhoven stroomrug, Cohen e.a., 2012). Uit een geologische boring uit het archief van de geologische dienst (TNO) blijkt dat de oever- en beddingafzettingen van één van de stroomruggen op een diepte van 6,0 en 6,75 m -Mv (-7,4 en -8,15 m NAP) liggen. Hier ligt immers klei op matig grof zand (bron: boring B31C0006; www.dinoloket.nl). Hierboven ligt uitsluitend veen. Onder de beddingafzettingen liggen veen (Basisveen) en dekzand (op 9,75 m -Mv, -11,15 m NAP).

Op het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN) zijn aan het maaiveld in de omgeving van het plangebied geen hoogteverschillen waar te nemen, die inzicht geven in de aanwezigheid van landschapsvormen in de ondergrond. Dit is het gevolg van de ligging van het plangebied in bebouwd gebied. De bebouwing en eventueel aanwezige ophogingen maskeren het natuurlijk reliëf. Zodoende zijn aan de hand van het AHN geen uitspraken te doen over de geo(morfo)logische opbouw van ondergrond. Het maaiveld in het plangebied ligt op -1,7 m NAP (AHN, bijlage 4).

Bodem

Op de bodemkaart ligt het plangebied in een zone met koopveengronden op bosveen (kaartcode hvb, bijlage 4). Deze omvatten zuiver veengronden en worden vooral in het Utrechts-Hollands veengebied aangetroffen. Ze zijn in de Middeleeuwen ten behoeve van de ontginning uitgegeven tegen een bepaalde wijze van vaste betaling, hetgeen “copen” genoemd werd (De Bakker, 1966). Hieraan is de naam ontleend. De bodemopbouw bestaat uitsluitend uit veen. De bovenste 50 cm bestaat hierbij uit een venige klei of kleilig veen, die vermoedelijk goed veraard is.

Grondwatertrap

De grondwatertrap in het plangebied is II. Dit betekent over het algemeen dat er sprake is van relatief natte gronden, waarbij de gemiddeld hoogste grondwaterstand binnen 40 cm –Mv wordt aangetroffen en de gemiddeld laagste grondwaterstand binnen 80 cm –Mv. Vanuit archeologisch oogpunt betekenen dergelijke grondwaterstanden, dat zowel organische (zaken als leer, hout) als anorganische resten goed in de bodem geconserveerd kunnen zijn gebleven, hoewel organische zaken door een wisselingen in de grondwaterstand wel enigszins kunnen zijn aangetast.

7. Archeologische verwachting en bekende waarden

Wettelijk beschermd monument	Nee
AMK terrein	Nee
Verwachting gemeentelijke kaart	Laag
Archeologische waarden en/of informatie	Nee

Archeologische verwachting

Het plangebied heeft volgens het centraal archeologisch informatiesysteem (Archis) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) geen archeologisch wettelijk beschermde status en is ook niet opgenomen op de Archeologische Monumentenkaart (AMK). Op de gemeentelijke verwachtingskaart staat het plangebied aangegeven als een gebied met een lage archeologische verwachting. Deze verwachting hangt vermoedelijk samen met de ligging van het plangebied in een restveenontginning (De Saten of Zaten).

Archeologische complexen rondom de onderzoekslocatie

Om de potentie van een gebied en het uiterlijk van een eventuele vindplaats in het plangebied te kunnen bepalen, is de aanwezigheid van vindplaatsen en reeds uitgevoerde onderzoeken in de directe omgeving van het plangebied van belang. Door deze te inventariseren en de aangetroffen vindplaatsen te karakteriseren, wordt inzicht verkregen in de aard en de uiterlijke kenmerken van een mogelijke *site* in het plangebied. Voor deze informatie is Archis geraadpleegd. In bijlage 6 zijn de archeologische gegevens in de directe omgeving van het plangebied ruimtelijk-geografisch weergegeven op een topografische ondergrond.

In het plangebied zijn voor zover bekend in het verleden geen archeologische waarnemingen gedaan. Ook heeft niet eerder archeologisch onderzoek plaatsgevonden. In de omgeving van het plangebied is wel eerder onderzoek uitgevoerd.

- Op een afstand van 450 m ten noordwesten van het plangebied is in het kader van de verbreding van de rijksweg A12 archeologisch vooronderzoek uitgevoerd (onderzoeksmelding 2264730100; Krekelbergh, 2010). Uit dit onderzoek valt af te leiden dat in zijn geheel sprake is van een lage archeologische verwachting vanwege de ligging in een veengebied. Er zijn op enkele plekken boringen uitgevoerd om de aanwezigheid van krekens aan te tonen, maar deze zijn toen binnen 4,0 m -Mv niet gevonden. Dieper is niet onderzocht. Er zijn zodoende in het kader van de te realiseren verbreding geen aanvullende maatregelen genomen.
- Op een afstand van 510 m ten zuidwesten van het plangebied is aan de Nieuwdorperweg 29 een archeologisch onderzoek uitgevoerd in het kader van de realisatie van vier woningen. Het archeologisch onderzoek bestond uitsluitend uit een bureauonderzoek. Er is echter geconcludeerd dat het landschap ongeschikt voor bewoning was, ondanks dat het noordelijk deel van het plangebied deel uitmaakt van een ontginningsas. Daar ontbreekt historische bebouwing op kaartmateriaal. Het dekzand bevindt zich volgens de onderzoekers dieper dan 5,0 m -Mv en zal als archeologisch niveau slechts beperkt worden verstoord (onderzoeksmelding 2280525100; De Jonge en Van der Zee, 2010).

Er is geen informatie in de omgeving van het plangebied aanwezig over vindplaatsen en uiterlijke kenmerken ervan. Wel valt op dat de uitgevoerde onderzoeken geen rekening hebben gehouden met de aanwezigheid van een oude rivier in de ondergrond, die een hoofdtak van de Rijn heeft gevormd in het Mesolithicum.

8. Historische situatie, huidig gebruik en bodemverstoringen

Historische bebouwing	Nee
Historisch gebruik	Onbebouwd, weiland
Huidig gebruik	Woningen
Bodemverstoringen	Onbekend, mogelijk door de aanleg van de huidige bebouwing

Historische situatie

Het plangebied maakt deel uit van het Reeuwijks veen-ontginningslandschap dat zich kenmerkt door een sterk rationeel verkavelingspatroon en de aanwezigheid van lange sloten. Dit patroon van verkaveling en sloten is historisch bepaald en is typerend voor de laatmiddeleeuwse cope-ontginningen (in de periode 12^e tot 13^e eeuw). Deze rationele ontginningsstructuur, waarbij percelen een lengte hebben van circa 1250 m en een breedte 113 m is op historisch kaartmateriaal goed te herkennen. In principe vormden de oevers van de Oude Bodegrave de oorspronkelijke ontginningsbasis, van waaruit iedere keer een achterkade werd opgeworpen. Deze achterkade vormde vervolgens het nieuwe lint voor de volgende ontginningsstag. Langs dit nieuwe lint kon weer bewoning plaatsvinden. Het plangebied bevindt zich echter in een restontginning, genaamd Polder de Zaten. Het betreft de ontginning van een stuk veengebied langs de Breevaart, een wetering die polder Reeuwijk afwaterde op de Hollandse IJssel bij Gouda. De Breevaart is in 1350-1360 gegraven, mogelijk dateert de ontginning ook uit deze tijd of er net voor (volgens de gemeentelijke kaart in de periode 1220-1300). Dit is gebaseerd op de oriëntatie van de strekking van de kavels: deze lopen namelijk parallel aan de vaart, in tegenstelling tot de oriëntatie van de kavels ten westen van de Zaten (in de polder Groot Oud Reeuwijk, die op de Oude Bodegrave georiënteerd zijn).

De hierboven beschreven verkaveling is langdurig onveranderd geweest. Reeds op historische kaartmateriaal uit 1811-1832 zijn de huidige verkaveling en slootpatronen in grote lijnen reeds waar te nemen (figuur 3). Tegen het einde van de 19^e eeuw verschijnt parallel aan de Breevaart een weg, hetgeen het traject van de paardentram van Gouda naar Utrecht betreft (de Straatweg). Op later kaartmateriaal (in het begin van de 20^e eeuw) is deze opzet nagenoeg ongewijzigd (figuur 4-6). Het plangebied is in eerste instantie onbebouwd, maar vanaf de jaren '20 van de 20^e eeuw verschijnt de huidige bebouwing in het plangebied. Deze blijft verder tot de dag van vandaag aanwezig. Het gebied ten westen van de Straatweg (nu de Raadhuisweg) raakt in de loop van de jaren '70 van de 20^e eeuw bebouwd.

Militair Erfgoed

Op de Indicatieve Kaart Militair Erfgoed (IKME) is het plangebied niet aangeduid als aandachtsgebied. Ook zijn er geen verwachtingen op militaire objecten, raketinslagen of aan de Wereldoorlogen gerelateerde verschijnselen (bronnen: www.ikme.nl; www.vergeltungswaffe.nl, www.bunkerinfo.nl; www.tracesofwar.com, www.explosievenopsporing.nl).

Huidig gebruik en bodemverstoringen

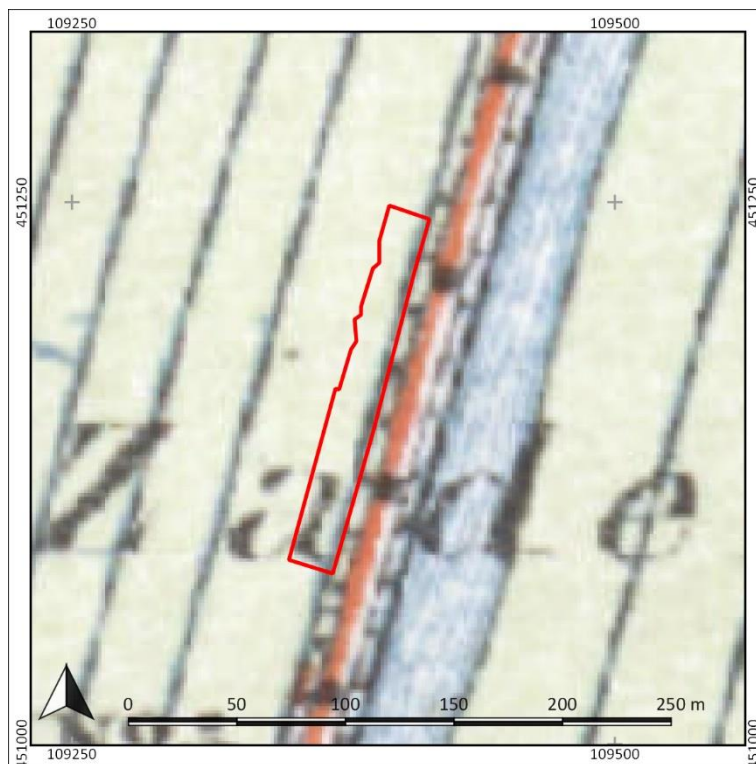
In het plangebied staan 10 woningen met daaromheen een tuin. Deze woningen zijn gebouwd in 1920 (bron: bagviewer.kadaster.nl). Er zijn geen bouwtekeningen voorhanden van de woningen, op grond waarvan de diepte van ontgraving op die plek kan worden afgeleid (bron: achief.rhcrijnsteek.nl). De verwachting is echter dat de woningen gezien de ouderdom niet diep gefundeerd zullen zijn. Verstoringen zullen daarom beperkt zijn. Er is ten aanzien van milieuverontreinigingen of saneringen,

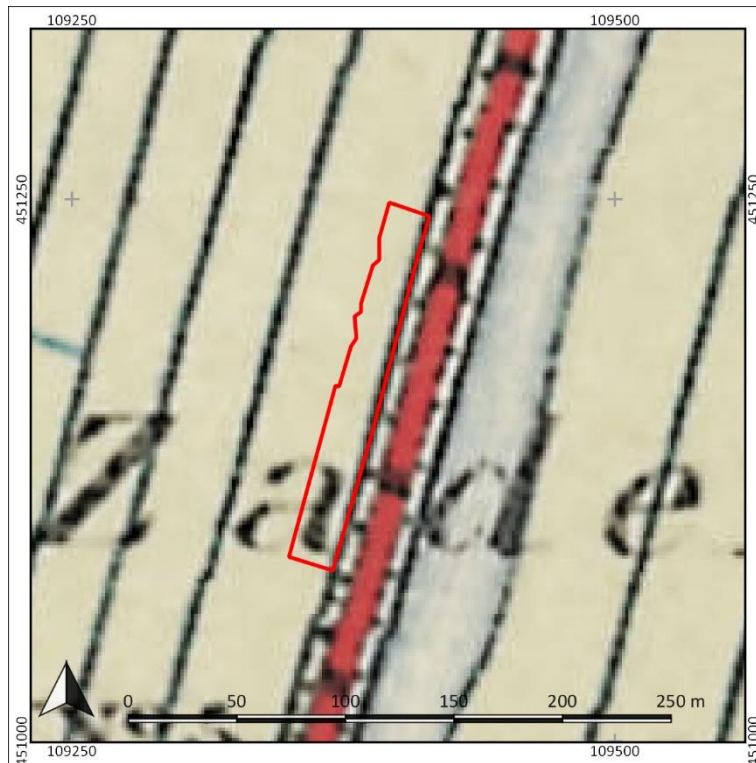
die geleid hebben tot bodemverstoringen geen informatie aanwezig (bron: www.bodemloket.nl; atlas.odmh.nl).

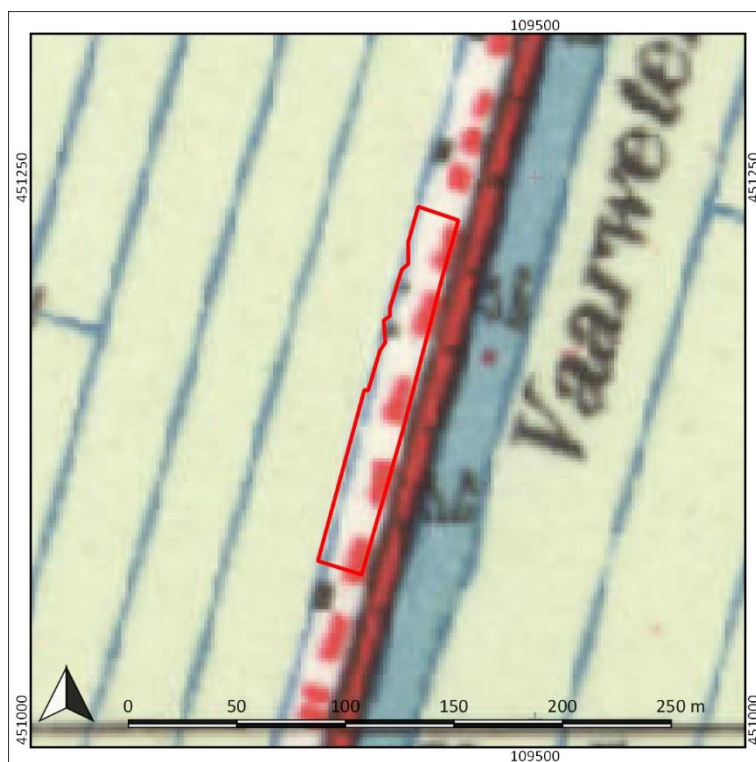
Figuur 2: Uitsnede van de kadastrale Minuut uit 1811-1832. Het plangebied is met rode lijnen weergegeven (bron: beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

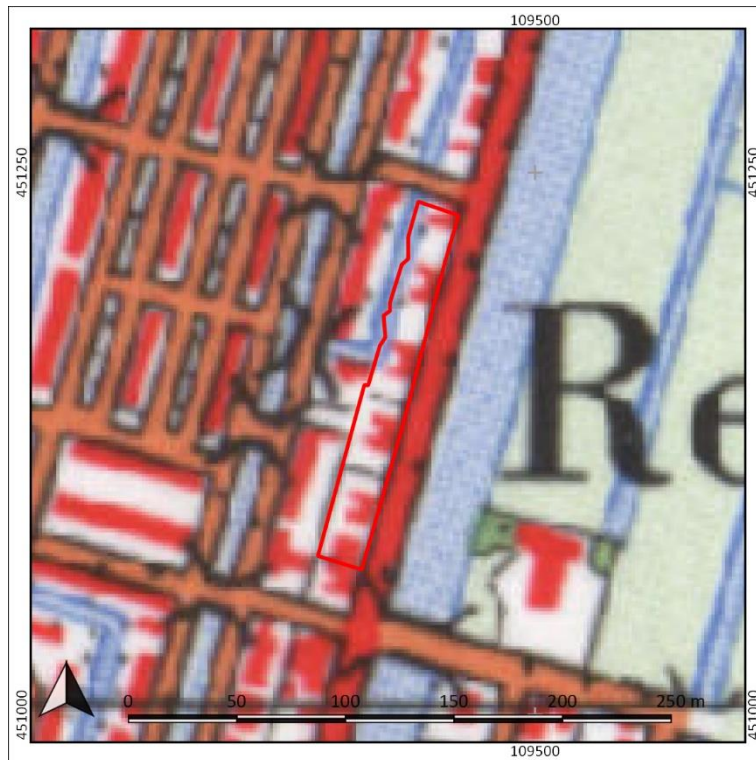
Figuur 3: Uitsnede van een topografische kaart uit 1900. Het plangebied is met rode lijnen weergegeven (bron: www.topotijdreis.nl).

Figuur 4: Uitsnede van een topografische kaart uit 1925. Het plangebied is met rode lijnen weergegeven (bron: www.topotijdreis.nl).

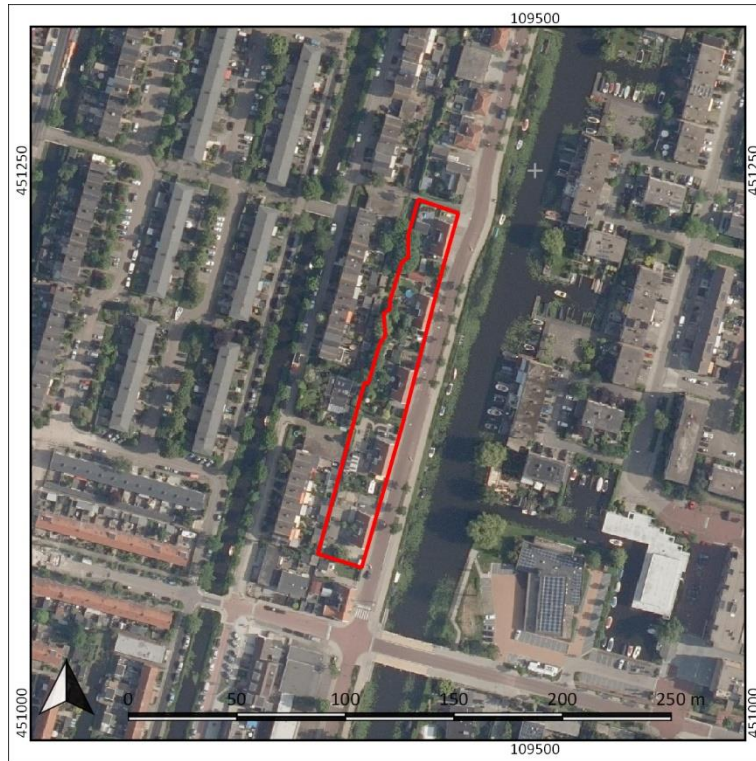
Figuur 5: Uitsnede van een topografische kaart uit 1950. Het plangebied is met rode lijnen weergegeven (bron: www.topotijdreis.nl).

Figuur 6: Uitsnede van een topografische kaart uit 1975. Het plangebied is met rode lijnen weergegeven (bron: www.topotijdreis.nl).

Figuur 7: Uitsnede van een topografische kaart uit 1995. Het plangebied is met rode lijnen weergegeven (bron: www.topotijdreis.nl).

Figuur 8: Luchtfoto uit 2018 (bron: www.pdok.nl). Het plangebied is met rode lijnen weergegeven.

9. Gespecificeerde archeologische verwachting

Kans op archeologische waarden

Laag: Midden-Neolithicum – Nieuwe tijd
Onbekend: Mesolithicum- Midden-Neolithicum
Onbekend: Paleolithicum-Mesolithicum

Het plangebied bevindt zich oorspronkelijk in een veenmoeras, dat in de Late Middeleeuwen is ontgonnen. Het plangebied ligt daarbij vlakbij de Breevaart, een wetering die in de 14^e eeuw is aangelegd om het gebied rondom Reeuwijk te ontwateren. Verder ligt het in polder De Zaten, een restontginning tussen de Breevaart en de Polder Groot Oud Reeuwijk. Mogelijk dateert deze polder ook in de 14^e eeuw of vlak ervoor, in de 13^e eeuw. Het ligt verder niet aan een ontginningsas: de meest nabijgelegen weg, de Raadhuisweg dateert uit het einde van de 19^e eeuw. Op basis van de gemeentelijke kaart en de historische kaarten van het plangebied valt echter op dat langs de Breevaart amper bebouwing heeft gestaan. Ook het plangebied is onbebouwd in die tijd. Het is hiermee niet waarschijnlijk dat aan deze zijde van de vaart sinds de aanleg ervan bewoning heeft plaatsgevonden. Daarom is voor wat betreft de periode Late-Middeleeuwen Nieuwe tijd de archeologische verwachting in het plangebied laag. Voor wat betreft de periode Midden-Neolithicum-Vroege Middeleeuwen is de archeologische verwachting ook laag. In die tijd heeft het plangebied in een uitgestrekt veenmoeras gelegen, waarbinnen bewoning nagenoeg niet mogelijk was. Deze constatering is in navolging van de verwachtingswaarde op de gemeentelijke beleidskaart.

Tot slot bevinden zich in de ondergrond van het plangebied afzettingen van de Zuidplas en de Waddinxveen stroomruggen. Mogelijk boden de oevers van deze rivier bewoningsmogelijkheden, mits deze hoog genoeg waren (opgeslibd) en voldoende droog lagen. Dit laatste valt af te leiden aan een zekere mate van rijping of bodemvorming (bijvoorbeeld van een vegetatieniveau, oxidatie-reductieverschijnselen). Indien dergelijke oeverafzettingen aanwezig zijn, kunnen ze resten bevatten uit het Mesolithicum (met een doorloop in het-Neolithicum). De diepte waarop deze afzettingen echter verwacht worden, ligt rond 6 m -Mv (-7,4 m NAP). Dit is gebaseerd op de resultaten van een geologische boring op circa 100 m ten zuiden van het plangebied (bron: www.dinoloket.nl). Gezien deze grote diepteligging, de geringe omvang van het plangebied en een aantasting uitsluitend door heipalen is dit archeologisch niveau binnen dit onderzoekskader verder buiten beschouwing gelaten. Dit geldt eveneens voor de top van het dekzand, waarop theoretisch gezien resten uit de periode Paleolithicum-Mesolithicum aanwezig kunnen zijn: dit niveau bevindt zich op 9,75 m -Mv (-11,15 m NAP).

10. Conclusie en Advies

Uit het archeologisch bureauonderzoek blijkt dat voor het plangebied een lage archeologische verwachting geldt op het aantreffen van (nederzettings)resten uit de periode Midden-Neolithicum tot en met de Nieuwe tijd. Deze verwachting is zowel gebaseerd op de landschappelijke ligging van het plangebied in een rivierkomgebied als het ontbreken van historische elementen op topografisch kaartmateriaal. De verwachtingswaarde die vanuit de gemeentelijke verwachtingskaart is toegekend, lijkt daarmee bevestigd. De aanwezigheid van resten uit het Paleolithicum tot het Midden-Neolithicum is binnen dit kader buiten beschouwing gelaten. In het plangebied zijn namelijk naar verwachting oeverafzettingen en dekzandafzettingen aanwezig, die in potentie bewoonbaar kunnen zijn. Deze bevinden zich echter respectievelijk rond 6,0 en 9,75 m -Mv, hetgeen gebaseerd is op een geologische boring vlakbij het plangebied. Vanwege de grote diepteligging, de geringe oppervlakte (1092 m²) en de beperkte ingrepen op die diepte in het gebied (heipalen) is het effect binnen deze planvorming op dit niveau beperkt.

Advies

Op basis van de resultaten van het bureauonderzoek bestaat er in archeologisch opzicht geen bezwaar tegen de voorgenomen werkzaamheden. Er wordt geadviseerd geen aanvullende maatregelen te treffen. Het terrein is daarmee vanuit archeologische optiek geschikt voor de toekomstige inrichting. Wel geldt, dat op het moment onverhoopt toch archeologische zaken worden aangetroffen, een wettelijke meldingsplicht conform de Erfgoedwet 2016, artikel 5.10 en 5.11, deze vondsten te melden bij de bevoegde overheid (gemeente Bodegraven-Reeuwijk).

Bovenstaande vormt een advies. Op grond van de resultaten van het rapport en het advies zal de bevoegde overheid (de gemeente Bodegraven-Reeuwijk) een besluit nemen over de daadwerkelijke omgang met eventueel aanwezige archeologische waarden binnen het plangebied.

11. Geraadpleegde bronnen

Archeologische kaarten en databestanden

- Archeologische Monumenten Kaart (AMK), Rijksdienst voor Cultureel erfgoed (RCE), Amersfoort, 2007.
- Archeologisch Informatie Systeem III (Archis3), Rijksdienst voor Cultureel erfgoed (RCE), Amersfoort, 2016.
- Archeologische beleidskaart van de gemeente Bodegraven-Reeuwijk
- www.ahn.nl
- www.ruimtelijkeplannen.nl
- www.bodemloket.nl
- bagviewer.kadaster.nl
- www.topotijdreis.nl
- www.dinoloket.nl
- beeldbank.cultureelerfgoed.nl

Afbeeldingenlijst

Figuur 1: Ligging van het plangebied (met rode lijnen aangegeven)	4
Figuur 2: Uitsnede van de kadastrale Minuut uit 1811-1832. Het plangebied is met rode lijnen weergegeven (bron: beeldbank.cultureelerfgoed.nl)	13
Figuur 3: Uitsnede van een topografische kaart uit 1900. Het plangebied is met rode lijnen weergegeven (bron: www.topotijdreis.nl)	13
Figuur 4: Uitsnede van een topografische kaart uit 1925. Het plangebied is met rode lijnen weergegeven (bron: www.topotijdreis.nl)	14
Figuur 5: Uitsnede van een topografische kaart uit 1950. Het plangebied is met rode lijnen weergegeven (bron: www.topotijdreis.nl)	14
Figuur 6: Uitsnede van een topografische kaart uit 1975. Het plangebied is met rode lijnen weergegeven (bron: www.topotijdreis.nl)	15
Figuur 7: Uitsnede van een topografische kaart uit 1995. Het plangebied is met rode lijnen weergegeven (bron: www.topotijdreis.nl)	15
Figuur 8: Luchtfoto uit 2018 (bron: www.pdok.nl). Het plangebied is met rode lijnen weergegeven. ...	16

Literatuur:

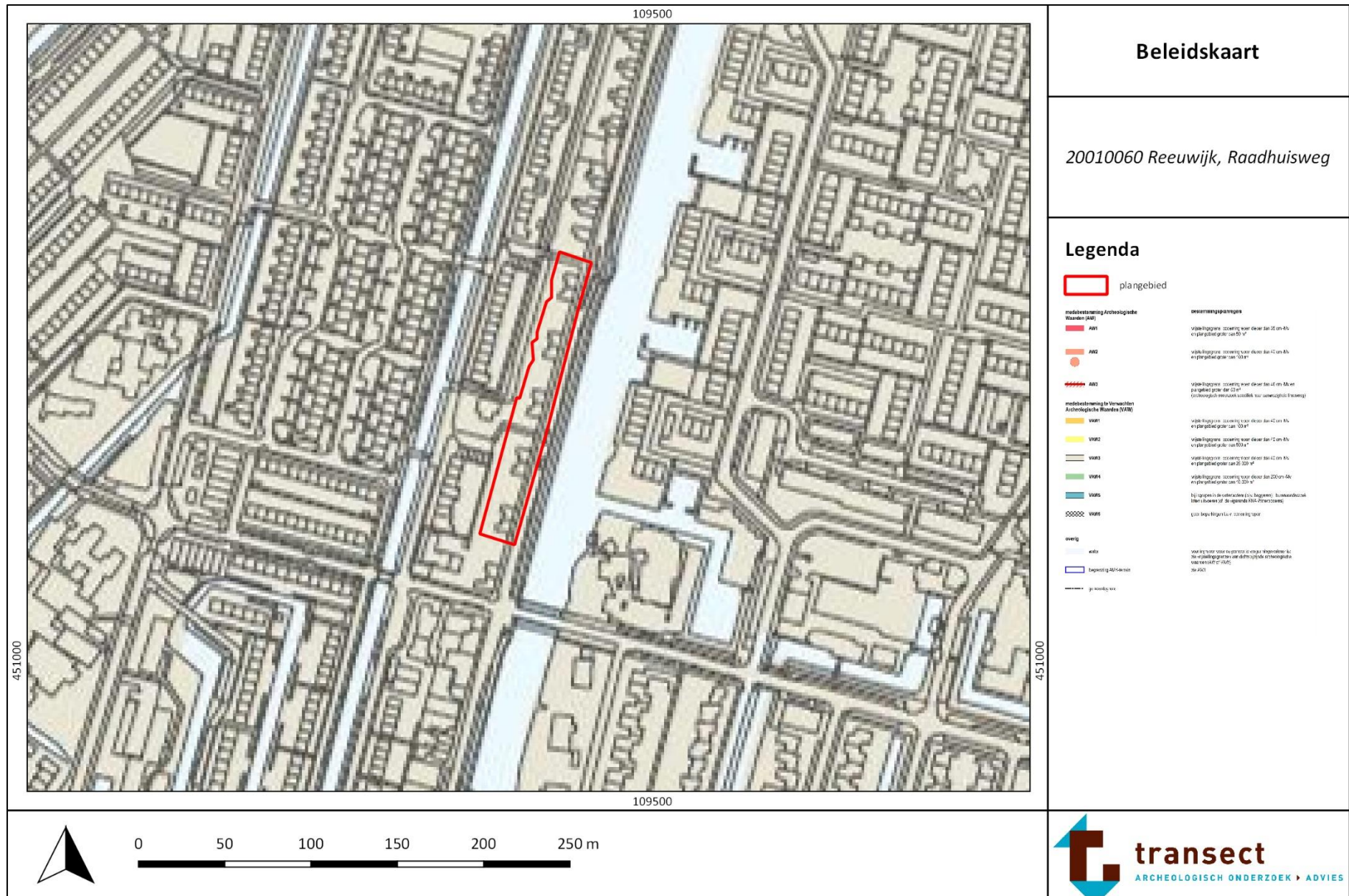
- Bakker, H. de, 1966. *De subgroepen van het systeem voor bodemclassificatie voor Nederland*. In: Boor en Spade.
- Bakker, H. de en J. Schelling, 1989. *Systeem van bodemclassificatie voor Nederland. De hogere niveaus*. Wageningen.
- Berendsen, H.J.A., 2005. *De vorming van het land*. Assen (Fysische geografie van Nederland). Vierde, geheel herziene druk.
- Berendsen, H.J.A./ E. Stouthamer (eds.), 2001. *Palaeogeographical development of the Rhine-Meuse delta, the Netherlands*. Assen.
- Cohen, K.M., E. Stouthamer, H.J. Pierik, A.H. Geurts, 2012. Digitaal Basisbestand Paleogeografie van de Rijn/Maas Delta. Dept. Fysische Geografie. Universiteit Utrecht. Digitale Dataset.
- De Jonge N. en R.M. van der Zee, 2010. Reeuwijk, Nieuwdorperweg 29. Bureauonderzoek. ADC-rapport 2275. Amersfoort
- Diependaele, S. en E. Drenth, 2010: Rapport A06-286-R en A06-359-R. Archeologisch onderzoek langs de rijksweg N11 (Spookverlaat) ten behoeve van de aanleg van het windturbinepark

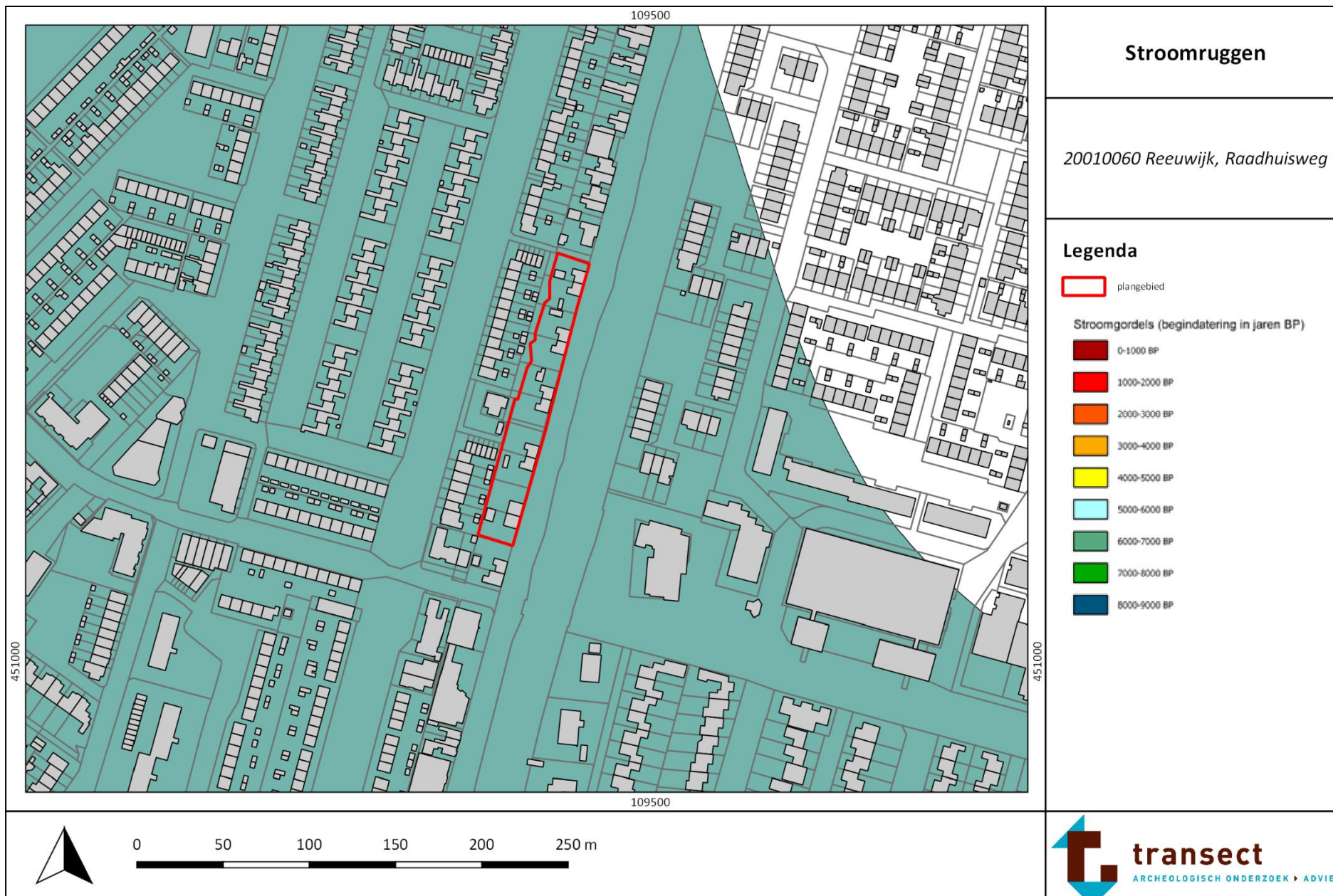
Rijnwoude te Hazerswoude-Rijndijk (gem. Rijnwoude, provincie Zuid-Holland). Een Neolithische vindplaats langs de Oude Rijn. Standaardrapport.

- Eilander, D. A., J.L. Kloosterhuis en J.C. Pape, 1970, *Toelichting op de Bodemkaart van Nederland*, Stichting voor Bodemkartering, blad 31 Oost.
- Krekelbergh, N., 2010. Plangebied OTB/MER A12 Gouda/Woerden. Archeologisch bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek BAAC rapport V-09.300. 's-Hertogenbosch
- Mulder, E.F.J., M.C. Geluk, I.L. Ritsema, W.E. Westerhoff en T.E. Wong, 2003. *De ondergrond van Nederland*. Houten.

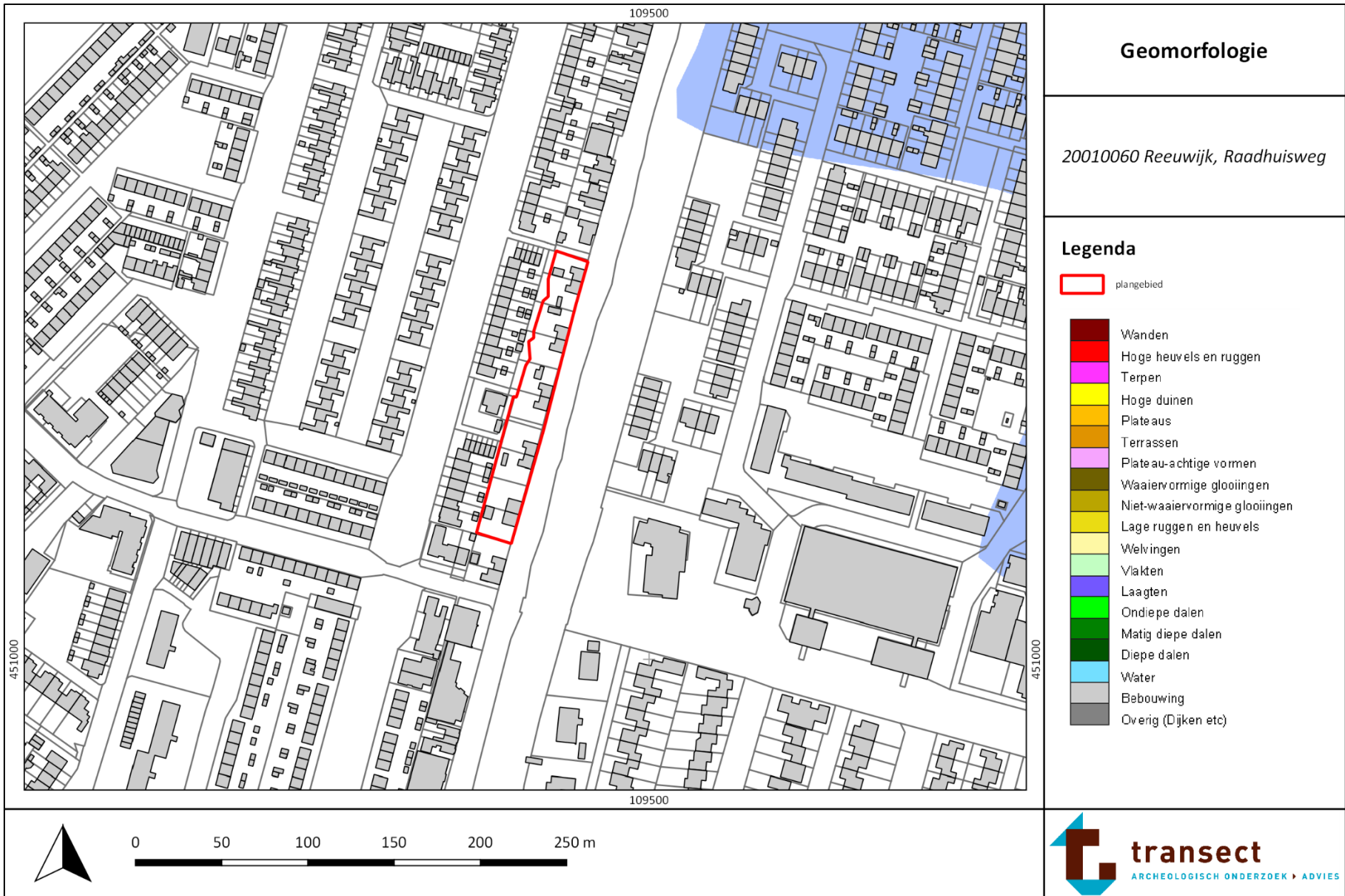
Bijlage 1: Archeologische verwachtingskaart van de gemeente Bodegraven-Reeuwijk

Bijlage 2: Stroomruggen

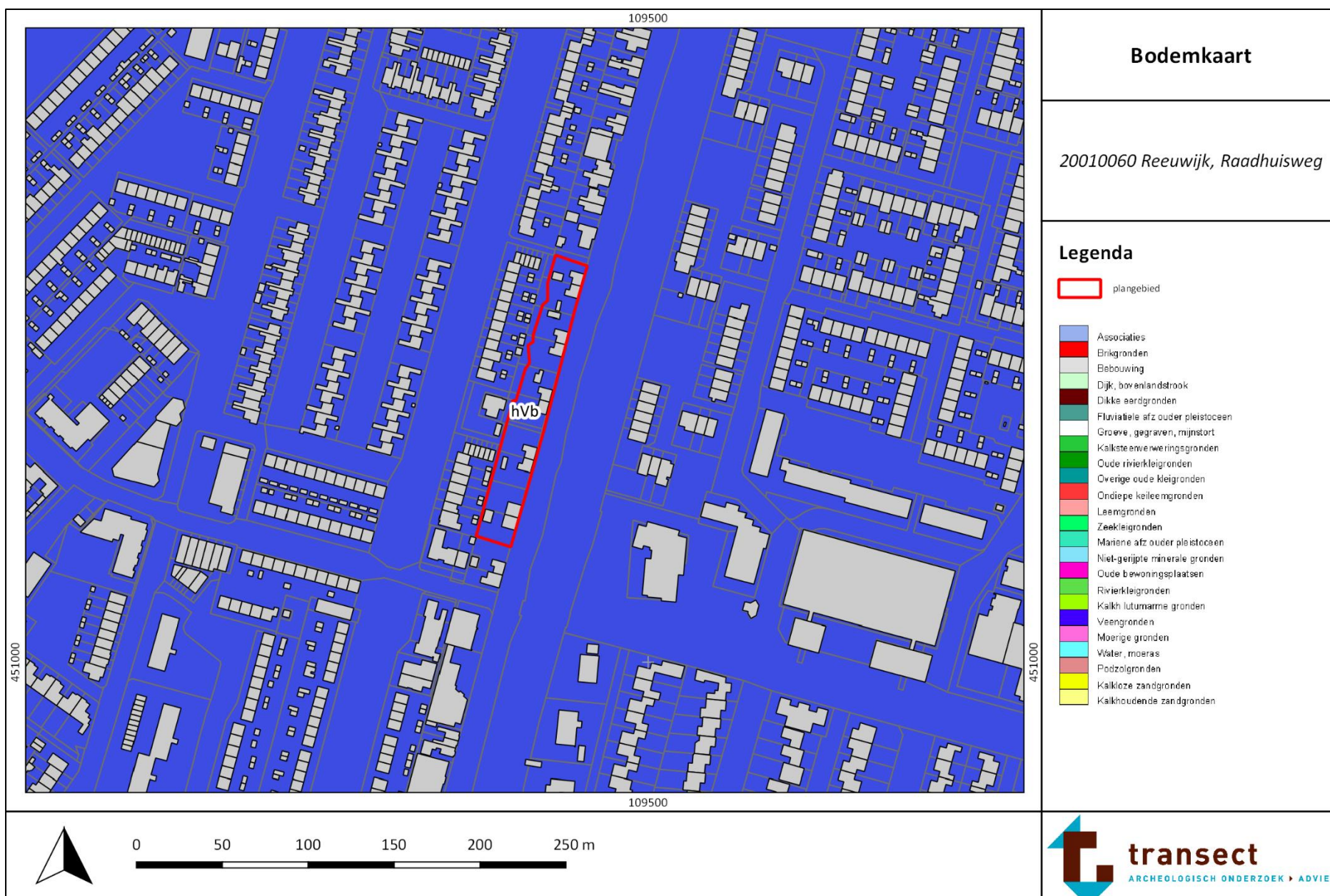
Bijlage 3: Geomorfologie

Bijlage 4: Hoogtekaart

Bijlage 5: Bodemkaart

Bijlage 6: Archeologische informatie

